

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUN, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 11-son (iyun, 2026-yil).- 73 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 10-iyun

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Mamataliev Ikrom, Shadmanov Djamaliddin, Hakimova Iroda
TURLI AGROTEKNIK OMILLARNING G'O'ZA NAVLARIDA BIR KO'SAKDAGI PAXTA VAZNIGA
TA'SIRI 5-9

Raxmonqulova Lola, Umurzakov Elmurod
SHAFTOLI BITINING LOVIYANI O'SISHI RIVOJLANISHI VA MAXSULDORLIGIGA
TA'SIRI..... 10-13

Norov Ilxom, Amanova Maxfurat
KUNJUT(SESAMUM INDICUM.L) NAV VA NAMUNALARINING DON HOSILDORLIK
KO'RSATKICHIGA 1000 DONA DON VAZNINI TA'SIRI 14-17

FILOLOGIYA FANLARI

Isanova Feruza
O'ZBEK VA INGLIZ HUQUQIY MATNLARIDA SEMANTIK MUVOFIQLIK: QIYOSIY
TAHLIL 18-21

Yo'ldoshova Jamila, Xidirova Munajat
QASHQADARYO VOHASIDA UCHRAYDIGAN VESPULA (THOMSON, 1869) AVLODI
TURLARINING MORFOLOGIYASI 22-26

Mustofakulova Maftuna
ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA KONNOTATIV MA'NONING TADQIQI 27-31

Mahkamova Sevinch
RAQAMLI MUHITDA MUALLIFLIK HUQUQI BUZILISHINING ASOSIY SHAKLLARI VA ULARNING
MEDIA MAKONDAGI NAMOYON BO'LISHI 32-34

Рустамова Тамилла
СТРУКТУРНЫЕ И ОРИЕНТАЦИОННЫЕ МЕТАФОРЫ В РЕПРЕЗЕНТАЦИИ НЕГАТИВНЫХ
ЭМОЦИЙ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ 35-38

Балясникова Марина
ОТ ПРИЗНАКА К СИМВОЛУ: ФУНКЦИОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ
АНГЛИЙСКИХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ С СУФФИКСОМ -LY 39-42

YURIDIK FANLAR

Eraliyeva Malika
GERMANIYA VA O'ZBEKISTONDA IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMINING RIVOJLANISH
TENDENSIYALARI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL..... 43-46

PEDAGOGIKA FANLARI

Gulamov Shavkat
FALSAFIY DEBATLAR ORQALI IJTIMOYIY MUAMMOLARNI TAHLIL QILISH 47-52

Mustafoyeva Noila
METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING LEGAL WRITING COMPETENCE IN
LEGAL EDUCATION 53-57

Darmonova Adolat
BARQAROR TA'LIM MODELLARI ASOSIDA UMUMIY PEDAGOGIKANI RAQAMLI
INTEGRATSIYADA O'QITISHNING ADAPTIV TEXNOLOGIYALARINI
TAKOMILLASHTIRISH 58-60

Sariboyeva Shaxnoza

IJTIMOIY TARMOQLARNING YOSHLAR AXLOQIY DUNYOQARASHIGA TA'SIRI.....61-66

PSIXOLOGIYA FANLARI

Xalikova Guli

O'YIN VA INTERFAOL METODLAR ORQALI TIL O'RGANISH: PSIXOLOGIK VA TEXNOLOGIK YONDASHUV67-72

YURIDIK FANLAR

GERMANIYA VA O'ZBEKISTONDA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL**Eraliyeva Malika Tohir-qizi**

Toshkent davlat yuridik universiteti tayanch doktoranti,

Mehnat huquqi sho'basi o'qituvchisi

Gmail: malikaeraliyeva7@gmail.com

Tel: +99899 607 58 77

Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya. Mazkur tezisda Germaniya Federativ Respublikasida ijtimoiy himoya tizimining shakllanishi, uning huquqiy asoslari hamda zamonaviy rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekistonda ijtimoiy himoya sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, Ijtimoiy himoya milliy agentligi faoliyati va ijtimoiy xizmatlar tizimidagi yangiliklar Germaniya tajribasi bilan qiyosiy-huquqiy jihatdan o'rganiladi. Tadqiqot natijasida milliy ijtimoiy himoya tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha ayrim takliflar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy himoya, ijtimoiy sug'urta, Bismark modeli, ijtimoiy xizmatlar, ijtimoiy davlat, Ijtimoiy himoya milliy agentligi, pensiya ta'minoti, ijtimoiy yordam, qiyosiy-huquqiy tahlil.

DEVELOPMENT TRENDS OF THE SOCIAL PROTECTION SYSTEM IN GERMANY AND UZBEKISTAN: A COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS**Eraliyeva Malika Tohir qizi**

PhD Researcher,

Tashkent State University of Law Lecturer,

Department of Labour Law

Annotation. This thesis analyzes the formation of the social protection system in the Federal Republic of Germany, its legal foundations, and contemporary development trends. It also examines the ongoing reforms in the field of social protection in Uzbekistan, particularly the activities of the National Agency for Social Protection and recent developments in the social services system, through a comparative legal perspective with German experience. Based on the findings of the study, several proposals are put forward for further improvement of the national social protection system.

Keywords: social protection, social insurance, Bismarck model, social services, welfare state, National Agency for Social Protection, pension provision, social assistance, comparative legal analysis.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i11/n010>

Globalashuv sharoitida aholini ijtimoiy himoya qilish davlat siyosatining eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Aholining ijtimoiy zaif qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, fuqarolarning munosib turmush darajasini ta'minlash hamda ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish har qanday ijtimoiy davlatning asosiy vazifalaridan sanaladi. Shu bois, dunyoning rivojlangan davlatlari tomonidan yaratilgan ijtimoiy himoya modellarini o'rganish alohida ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy himoya tizimining shakllanishi va rivojlanishida Germaniya alohida o'rin tutadi. Aynan ushbu davlatda XIX asr oxirida zamonaviy ijtimoiy sug'urta tizimining huquqiy asoslari yaratilgan bo'lib, keyinchalik mazkur model ko'plab mamlakatlar tomonidan o'zlashtirilgan.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ijtimoiy himoya sohasini takomillashtirish, ehtiyojmand aholini manzilli qo'llab-quvvatlash hamda ijtimoiy xizmatlar sifatini oshirishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu nuqtai nazardan Germaniya tajribasini o'rganish va uning ayrim samarali jihatlarini milliy tizimga moslashtirish dolzarb masala hisoblanadi.

Germaniyada ijtimoiy himoya tizimining shakllanishi XIX asrning ikkinchi yarmiga to'g'ri keladi. Mazkur davrda sanoatlashtirish jarayonining jadallashuvi natijasida ishchilar soni keskin ortdi. Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar, kasalliklar va mehnatga layoqatsizlik bilan bog'liq ijtimoiy muammolar davlat tomonidan yangi himoya mexanizmlarini yaratishni talab qildi. Natijada Germaniya kansleri Otto fon Bismark tashabbusi bilan ijtimoiy sug'urta tizimi shakllantirildi.

1883-yilda kasallik sug'urtasi, 1884-yilda ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalardan sug'urtalash, 1889-yilda esa qarilik va nogironlik sug'urtasi to'g'risidagi qonunlarning qabul qilinishi ijtimoiy himoya sohasida yangi bosqichni boshlab berdi. Ushbu qonunlar orqali davlat ilk bor fuqarolarni turli ijtimoiy xavflardan himoya qilish bo'yicha majburiyatlarni o'z zimmasiga oldi. Natijada ijtimoiy himoya nafaqat xayriya yoki ko'ngilli yordam shakli, balki qonun bilan kafolatlangan huquq sifatida qarala boshlandi.

Bismark modeli deb nom olgan ushbu tizimning asosiy xususiyati shundaki, u davlat, ish beruvchi va xodimning birgalikdagi moliyaviy ishtirokiga asoslanadi. Ijtimoiy sug'urta jamg'armalari ish beruvchilar va xodimlar tomonidan to'lanadigan majburiy badallar hisobidan shakllantiriladi. Fuqaro tomonidan to'langan badallar keyinchalik pensiya, kasallik yoki ishsizlik holatlarida olinadigan ijtimoiy to'lovlar miqdoriga ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan mazkur model ijtimoiy himoya va mehnat faoliyati o'rtasida uzviy bog'liqlikni ta'minlaydi.

Bugungi kunda Germaniya dunyodagi eng rivojlangan ijtimoiy himoya tizimlaridan biriga ega. Germaniya Asosiy qonunining 20-moddasida mamlakatning ijtimoiy davlat ekanligi mustahkamlangan. Ushbu konstitutsiyaviy prinsip davlatning fuqarolar oldidagi ijtimoiy majburiyatlarini belgilab beradi. Hozirgi vaqtda Germaniyada pensiya sug'urtasi, tibbiy sug'urta, ishsizlik sug'urtasi, baxtsiz hodisalardan sug'urtalash hamda uzoq muddatli parvarish sug'urtasi yagona tizim sifatida faoliyat yuritadi.

Germaniya tajribasining yana bir muhim jihati ijtimoiy xizmatlarning rivojlanganligidir. Keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, bolalar va parvarishga muhtoj fuqarolar uchun maxsus xizmatlar tashkil etilgan. Mazkur xizmatlar nafaqat moddiy yordam ko'rsatishni, balki tibbiy, psixologik, rehabilitatsion va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash choralarini ham qamrab oladi. Shu sababli Germaniya ijtimoiy himoya tizimi fuqarolarning hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan kompleks mexanizm sifatida namoyon bo'ladi.

O'zbekistonda ham ijtimoiy himoya masalalari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilgan. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida fuqarolarning ijtimoiy ta'minot olish huquqi mustahkamlangan bo'lib, ushbu huquqni amalga oshirishning huquqiy mexanizmlari maxsus qonun hujjatlari orqali tartibga solinadi. Xususan, pensiya ta'minoti, nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash, bolalarni ijtimoiy himoya qilish va kambag'allikni qisqartirish sohalarida keng ko'lamli normativ-huquqiy baza shakllantirilgan.

So'nggi yillarda O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimini institutsional jihatdan takomillashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, 2023-yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligining tashkil etilishi ushbu

sohadagi eng muhim islohotlardan biri bo'ldi. Agentlikning tashkil etilishi ilgari turli davlat organlari tomonidan amalga oshirilgan funksiyalarni yagona tizimga birlashtirish imkonini berdi. Natijada ijtimoiy himoya sohasida boshqaruv samaradorligini oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash hamda ehtiyojmand fuqarolarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish uchun huquqiy va tashkiliy asos yaratildi.

Bugungi kunda Agentlik tomonidan nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash, bolalarni oilaviy muhitda tarbiyalash, keksalar va parvarishga muhtoj shaxslarga ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, kam ta'minlangan oilalarni qo'llab-quvvatlash kabi yo'nalishlarda tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, "Yagona ijtimoiy reyestr" va "Inson" ijtimoiy xizmatlar markazlari faoliyati orqali fuqarolarga ko'rsatilayotgan xizmatlarning manzilliligi va samaradorligi oshirilmoqda.

Germaniya va O'zbekiston tajribasining qiyosiy tahlili shuni ko'rsatadiki, Germaniyada ijtimoiy himoyaning asosiy moliyaviy manbai sug'urta badallari hisoblangan bo'lsa, O'zbekistonda davlat byudjeti mablag'lari va manzilli ijtimoiy yordam mexanizmlariga ustuvor ahamiyat qaratiladi. Shu bilan birga, O'zbekistonda ham ijtimoiy sug'urta institutlarini rivojlantirish, ijtimoiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish va nodavlat ijtimoiy xizmatlar bozorini shakllantirish bo'yicha izchil choralar ko'rilmoqda.

Germaniya tajribasidan kelib chiqib, O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimini yanada takomillashtirish uchun ijtimoiy sug'urta mexanizmlarini kengaytirish, ijtimoiy xizmatlarning sifat standartlarini takomillashtirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish va ijtimoiy himoya subyektlari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, Germaniya ijtimoiy himoya tizimi dunyoda eng samarali va barqaror tizimlardan biri sifatida e'tirof etiladi. Uning asosini tashkil etuvchi ijtimoiy sug'urta mexanizmlari fuqarolarning ijtimoiy xavflardan himoyalaniishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda esa so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida ijtimoiy himoya tizimi yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Ayniqsa, Ijtimoiy himoya milliy agentligining tashkil etilishi va ijtimoiy xizmatlar tizimining rivojlantirilishi ushbu sohaning institutsional asoslarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Germaniya tajribasining ayrim ijobiy jihatlarini milliy sharoitlardan kelib chiqib joriy etish O'zbekistonda ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini yanada oshirishga imkon beradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 1-iyundagi PF-82-son Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasining "Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida"gi Qonuni.
5. Germany. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. 1949.
6. Otto von Bismarck ijtimoiy sug'urta islohotlariga oid qonunlar to'plami (1883–1889).
7. International Labour Organization. World Social Protection Report.
8. International Social Security Association. Social Security Programs Throughout the World.
9. Schmähl W. The German Social Security System. Berlin, 2020.
10. Ebbinghaus B. The German Welfare State: Development and Challenges. Oxford, 2019.

11. Holz hacker R. Social Policy in Germany. Berlin, 2021.
12. G'ulomov S., Vahobov A. Ijtimoiy siyosat va aholini ijtimoiy himoya qilish masalalari. Toshkent, 2022.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2026-yil, iyun

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 11-son (iyun, 2026-yil). – 73 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 10-iyun.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.